VALSTYBĖS PAGALBOS LAIVŲ STATYBAI SISTEMA

(2011/C 364/06)

1. ĮVADAS

1. Nuo praėjusio amžiaus aštuntojo dešimtmečio pradžios valstybės pagalba laivų statybai buvo teikiama pagal specialias valstybės pagalbos schemas, kurios palaipsniui suderintos su horizontaliosiomis valstybės pagalbos nuostatomis. Esama Valstybės pagalbos laivų statybai sistema ([1]) nustos galioti 2011 m. gruodžio 31 d. Laikydamasi politikos užtikrinti kuo didesnį valstybės pagalbos taisyklių skaidrumą ir tas taisykles supaprastinti, Komisija siekia pašalinti kuo daugiau laivų statybos sektoriui ir kitiems pramonės sektoriams taikomų taisyklių skirtumų ir išplečia bendrąsias horizontaliąsias nuostatas į jas įtraukiant laivų statybos sektorių ([2]).

2. Vis dėlto Komisija pripažįsta, kad laivų statyba nuo kitų pramonės sričių skiriasi tam tikromis ypatybėmis, kaip antai, nedidelės gamybinės serijos, gaminamų vienetų dydis, vertė ir sudėtingumas, taip pat tai, kad prototipai paprastai naudojami komerciniais tikslais.

3. Atsižvelgdama į šiuos ypatumus Komisija mano, kad pagrįsta laivų statybos sektoriuje toliau taikyti specialias inovacijų pagalbos nuostatas, užtikrinant, kad dėl tokios pagalbos poveikio prekybos sąlygoms ir konkurencijai nebūtų pažeistas bendras interesas.

4. Inovacijoms teikiama valstybės pagalba turi būti siekiama, kad jos gavėjo elgesys pasikeistų taip, kad padidėtų jo su inovacijomis ir inovacijų projektais susijusios veiklos lygis arba kad jis galėtų vykdyti veiklą, kurios priešingu atveju nevykdytų, arba vykdytų labiau ribotu mastu. Skatinamąjį poveikį galima nustatyti atlikus priešingos padėties analizę, pagal kurią lyginamas numatomos veiklos su pagalba ir be pagalbos lygis. Todėl šia sistema valstybėms narėms nustatomi konkretūs reikalavimai, kurių laikydamosi jos galės užtikrinti skatinamąjį poveikį.

5. Bendradarbiaujant su sektoriaus atstovais buvo parengtas neoficialus laivų statybai taikytinų inovacijų pagalbos taisyklių, visų pirma susijusių su tinkamomis finansuoti sąnaudomis ir projekto inovacinio pobūdžio patvirtinimu, rinkinys, kuriuo Komisija remiasi sprendimų priėmimo praktikoje. Kad būtų užtikrintas skaidrumas, šios taisyklės turėtų būti oficialiai įtrauktos į inovacijų pagalbos teikimo taisykles.

6. Kalbant apie regioninę pagalbą, Komisija 2013 m. persvarstys 2007–2013 m. Nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gaires ([3]). Todėl laivų statybos sektoriuje Komisija toliau taikys tas pačias šiuo metu pagal 2003 m. sistemą numatytas konkrečias regioninės pagalbos taisykles. Ji iš naujo įvertins padėtį atsižvelgdama į persvarstytas Nacionalinės regioninės pagalbos gaires.

7. Kalbant apie eksporto kreditus, šia sistema siekiama atsižvelgti į taikomus tarptautinius įsipareigojimus.

8. Dėl to šioje sistemoje nustatytos konkrečios inovacijų pagalbos ir regioninės pagalbos nuostatos, taikytinos laivų statybai, taip pat nuostatos dėl eksporto kreditų. Be to, pagalba laivų statybos sektoriui gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka pagal Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo ir horizontaliąsias valstybės pagalbos priemones ([4]), nebent tose priemonėse būtų nustatyta kitaip.

9. Remiantis Sutarties 346 straipsniu ir atsižvelgiant į Sutarties 348 straipsnio nuostatas kiekviena valstybė narė gali imtis priemonių, kurias mano esant būtinas apsaugoti gyvybiniams savo saugumo interesams, kariniams laivams finansuoti.

10. Komisija ketina šioje sistemoje išdėstytus principus taikyti nuo 2012 m. sausio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d. Po šios datos Komisija numato nuostatas dėl inovacijų pagalbos įtraukti į Bendrijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir naujovių diegimui sistemą ([5]) ir laivų statybai skirtą regioninę pagalbą įtraukti į Nacionalinės regioninės pagalbos teikimo gaires.

2. TAIKYMO SRITIS IR TERMINŲ APIBRĖŽTYS

11. Pagal šią sistemą Komisija gali leisti pagalbą laivų statykloms, eksporto kreditų atveju pagalbą laivo savininkams, teikiamą laivų statybai, remontui arba techniniam pertvarkymui, inovacijų pagalbą, teikiamą plūdrioms ir mobilioms konstrukcijoms atviroje jūroje įrengti.

([1]) OL C 317, 2003 12 30, p. 11.

([2]) Žr. Valstybės pagalbos veiksmų plano, COM(2005) 107 galutinis, 65 punktą: „Komisija spręs, ar valstybės pagalbos laivų statybai sistema vis dar reikalinga, ar šį sektorių turėtų tiesiog reglamentuoti horizontalios taisyklės“.

([3]) OL C 54, 2006 3 4, p. 13.

([4]) Pavyzdžiui, Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai Bendrijos gairėse (OL C 82, 2008 4 1, p. 1) nustatytos sąlygos, pagal kurias pagalbą gali būti leista teikti ekologiškesniems laivų statyklų taikomiems gamybos metodams. Be to, laivų savininkams pagalba gali būti teikiama naujoms transporto priemonėms, kurioms taikomi griežtesni nei Sąjungos reikalavimai arba kuriomis užtikrinamas didesnis aplinkos apsaugos lygis, kai Sąjungos reikalavimai nenustatyti, taip bendrai prisidedant prie švaresnio jūrų transporto.

([5]) OL C 323, 2006 12 30, p. 1.

12. Šioje sistemoje naudojamos tokios sąvokos:

a) laivų statyba – savaeigių komercinių laivų statyba Sąjungoje;

b) laivų remontas – savaeigių komercinių laivų remontas arba atnaujinimas Sąjungoje;

c) laivo techninis pertvarkymas – savaeigio, ne mažesnio kaip 1 000 gt [1] komercinio laivo techninis pertvarkymas Sąjungoje, jeigu juo iš esmės pakeičiamas krovinių išdėstymo planas, laivo korpusas, variklių sistema arba patalpos keleiviams;

d) savaeigis komercinis laivas – laivas, kuris dėl savo nuolatinės varomosios jėgos kūrimo ir valdymo mechanizmų turi visas savarankiškos laivybos atviroje jūroje arba vidaus vandenyse savybes, ir priklauso vienai iš šių kategorijų:

i) ne mažesni kaip 100 gt jūrų ir vidaus vandenų laivai keleiviams ir (arba) prekėms plukdyti;

ii) ne mažesni kaip 100 gt jūrų ir vidaus vandenų laivai specialioms paslaugoms teikti (pavyzdžiui, žemsiurbės ir ledlaužiai);

iii) ne mažesnės kaip 365 kW galios vilkikai;

iv) nebaigti i, ii ir iii papunkčiuose nurodytų laivų korpusai, kurie yra plūdrūs ir mobilūs.

e) atviroje jūroje esančios plūdrios ir mobilios konstrukcijos – komercinių laivų savybių turinčios, bet ne savaeigės konstrukcijos, naftos, dujų ir atsinaujinančių energijos išteklių žvalgymui, eksploatavimui arba gamybai, kurių buvimo vietą numatoma pakeisti keletą kartų per eksploatavimo laikotarpį.

3. SPECIALIOS PRIEMONĖS

3.1. Regioninė pagalba

13. Regioninė pagalba laivų statybai, remontui arba techniniam pertvarkymui gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka, jeigu ji atitinka šias sąlygas:

a) pagalba turi būti teikiama veikiančioms statykloms atnaujinti arba modernizuoti ir neturi būti susijusi su atitinkamos (-ų) statyklos (-ų) finansiniu restruktūrizavimu, siekiant padidinti esamų įrengimų našumą;

b) Sutarties 107 straipsnio 3 dalies a punkte nurodytuose regionuose, įtrauktuose į kiekvienai valstybei narei Komisijos patvirtintus regioninės pagalbos skyrimo žemėlapius, pagalbos intensyvumas neturi viršyti 22,5 % bendrojo subsidijos ekvivalento;

c) Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punkte nurodytuose regionuose, įtrauktuose į kiekvienai valstybei narei Komisijos patvirtintus regioninės pagalbos skyrimo žemėlapius, pagalbos intensyvumas neturi viršyti 12,5 % bendrojo subsidijos ekvivalento arba taikomos regioninės pagalbos viršutinės ribos dydžio, atsižvelgiant į tai, kuris dydis yra mažesnis;

d) pagalba turi būti skirta tik tinkamoms finansuoti sąnaudoms padengti, kaip apibrėžta 2007–2013 m. Nacionalinėse regioninės pagalbos teikimo gairėse.

3.2. Inovacijų pagalba

3.2.1. *Reikalavimus atitinkančios paraiškos*

14. Inovacijų pagalba laivų statybai, remontui arba techniniam pertvarkymui gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka, jeigu didžiausias bendras pagalbos intensyvumas yra 20 %, su sąlyga, kad pagalba susijusi su inovacinių produktų ir procesų, kurie technologiniu požiūriu yra nauji arba iš esmės patobulinti, palyginus su Sąjungos laivų statybos sektoriuje naudojamais moderniausiais produktais ir procesais, ir kurie susiję su technologinės arba pramoninės nesėkmės rizika, naudojimu pramonėje. Inovacijų pagalba žvejybos laivų įrangai ir jų modernizavimui nebus laikoma suderinama su vidaus rinka, nebent laikomasi 2006 m. liepos 27 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1198/2006 dėl Europos žuvininkystės fondo [2] 25 straipsnio 2 ir 6 dalyse ar jas vėliau pakeisiančiose nuostatose išdėstytų sąlygų. Pagalba negali būti teikiama laivų statyklai, jei tam pačiam laivui suteikta pagalba iš Europos žuvininkystės fondo ar jį vėliau pakeisiančio kito instrumento ar kitokia viešoji parama.

15. Inovaciniai produktai ir procesai, apibrėžti 14 punkte, gali būti susiję su kokybės ir veiklos rezultatų tobulinimu aplinkos apsaugos srityje, kaip antai kuro vartojimo, variklių išmetalų kiekio, atliekų ir saugumo optimizavimas.

[1] Didžiųjų tonų.

[2] OL L 223, 2006 8 15, p. 1.

16. Kai inovacijų tikslas yra padidinti aplinkos apsaugą ir dėl jų pradedama laikytis priimtų Sąjungos standartų likus bent vieniems metams iki tų standartų įsigaliojimo, arba jomis užtikrinamas didesnis aplinkos apsaugos lygis, kai Sąjungos standartai nenustatyti, arba dėl jų gali būti taikomi griežtesni nei Sąjungos standartai, didžiausias bendras pagalbos intensyvumas gali būti padidintas iki 30 %. Sąvokos „Sąjungos standartai“ ir „aplinkos apsauga“ turi tokią pačią reikšmę, kokia pateikta Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai Bendrijos gairėse.

17. Jei atitinka 14 punkte nurodytus kriterijus, inovaciniais produktais bus nauja laivų kategorija, kuri apibūdinama pagal pirmąjį galimos laivų kategorijos laivą (prototipą), arba inovacinės laivo dalys, kurios gali būti atskiriamos nuo laivo kaip atskiras elementas.

18. Jei atitinka 14 punkte nurodytus kriterijus, inovaciniai procesai gali būti susiję su naujų gamybos, valdymo, logistikos ar inžinerinių procesų kūrimu ir įgyvendinimu.

19. Inovacinė pagalba gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka tik tuomet, jei teikiama inovacinių produktų ir procesų naudojimui pramonėje pirmą kartą.

3.2.2. *Tinkamos finansuoti sąnaudos*

20. Inovacijų pagalba produktams ir procesams turi būti skirta tik investicinėms, projektavimo, inžinerinių darbų ir bandymo veiklos sąnaudoms, kurios tiesiogiai ir išimtinai susijusios su inovacine projekto dalimi ir patiriamos po paraiškos gauti inovacijų pagalbą pateikimo, padengti ([1]).

21. Tinkamos finansuoti sąnaudos apima laivų statyklos sąnaudas, taip pat prekių ir paslaugų viešojo pirkimo iš trečiųjų šalių (pvz., sistemos tiekėjų, visiškai parengtų naudoti įrenginių tiekėjų ir subrangovų) sąnaudas, su sąlyga, kad šios prekės ir paslaugos susijusios tik su inovacijomis. Tinkamos finansuoti sąnaudos išsamiau apibrėžtos priede.

22. Kompetentinga nacionalinė valdžios institucija, kurią valstybė narė paskyrė tvarkyti paraišką inovacijų pagalbai gauti, privalo išnagrinėti tinkamas finansuoti sąnaudas remdamasi pareiškėjo pateiktais ir pagrįstais skaičiavimais. Jeigu paraiškoje įtrauktos tiekėjų prekių ir paslaugų viešojo pirkimo sąnaudos, tokios sąnaudos neturi būti padengtos iš valstybės pagalbos, tiekėjams suteiktos tais pačiais tikslais, lėšų.

([1]) Išskyrus sąnaudas galimybių studijoms, kurios pradedamos ne anksčiau kaip 12 mėnesių iki paraiškos inovaciniam procesui skirtai pagalbai gauti pateikimo.

3.2.3. *Projekto inovacinio pobūdžio patvirtinimas*

23. Kad inovacinė pagalba būtų laikoma suderinama su vidaus rinka pagal šią sistemą, paraiška gauti pagalbą inovacijoms turi būti pateikta kompetentingai nacionalinei valdžios institucijai prieš pareiškėjui sudarant įpareigojantį susitarimą įgyvendinti konkretų projektą, kuriam prašoma suteikti inovacijų pagalbą. Paraiškoje turi būti pateiktas kokybinis ir kiekybinis inovacijų aprašas.

24. Kompetentinga nacionalinė valdžios institucija turi siekti, kad nepriklausomas ir techniniais klausimais kompetentingas ekspertas patvirtintų, jog pagalbą prašoma suteikti projektui, susijusiam su inovaciniu produktu ar procesu, kuris technologiniu požiūriu yra naujas arba iš esmės patobulintas, palyginti su Sąjungos laivų statybos sektoriuje naudojamais moderniausiais produktais ir procesais (kokybinis įvertinimas). Pagalba gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka, jeigu nepriklausomas ir techniniais klausimais kompetentingas ekspertas kompetentingai nacionalinei institucijai patvirtina, kad tinkamos finansuoti projekto sąnaudos apskaičiuotos taip, kad apimtų tik atitinkamo projekto su inovacijomis susijusias dalis (kiekybinis įvertinimas).

3.2.4. *Skatinamasis poveikis*

25. Pagal šią sistemą inovacijų pagalba turi būti skatinamojo pobūdžio, t. y. dėl tokios pagalbos jos gavėjo veikla turi pasikeisti taip, kad padidėtų jo vykdomos inovacijų veiklos lygis. Dėl gautos pagalbos turi padidėti inovacijų veiklos apimtis, mastas, sąnaudų suma arba sparta.

26. Atsižvelgdama į 25 punktą Komisija mano, kad pagalba neturi skatinamojo poveikio jos gavėjui, jeigu projektas ([2]) buvo pradėtas dar prieš pagalbos gavėjui pateikiant paraišką pagalbai gauti nacionalinėms institucijoms.

27. Siekdamos patikrinti, ar pagalba paskatintų pagalbos gavėją pakeisti savo veiklą taip, kad padidėtų jo inovacijų veiklos lygis, valstybės narės turi pateikti padidinto lygio inovacijų veiklos *ex ante* vertinimą, remdamosi analize, kuria įvertinama padėtis be valstybės pagalbos ir padėtis, kuri susidarytų, jei pagalba būtų teikiama. Tarp taikomų kriterijų gali būti inovacijų veiklos apimtis, mastas, sąnaudų suma ar spartos didėjimas ir kiti pranešimą pagal Sutarties 108 straipsnio 3 dalį pateikusios valstybės narės nurodyti svarbūs kiekybiniai ir (arba) kokybiniai veiksniai.

28. Jeigu galima įrodyti, kad bent vienam iš tų veiksnių padarytas reikšmingas poveikis, vertinant pagal įprastą įmonės veiklą atitinkamame sektoriuje, Komisija paprastai darys išvadą, kad pagalba turi skatinamąjį poveikį.

([2]) Tuo neatmetama, kad galimas pagalbos gavėjas jau atliko galimybių studijas, dėl kurių neprašoma valstybės pagalbos.

29. Vertinant pagalbos schemą, skatinamojo poveikio sąlygos bus laikomos įvykdytomis, jei valstybė narė įsipareigoja teikti individualią pagalbą pagal patvirtintą pagalbos schemą tik patikrinusi, ar yra skatinamasis poveikis, taip pat teikti metines patvirtintos pagalbos schemos įgyvendinimo ataskaitas.

30. Paraiška pagalbai gauti gali būti patvirtinta tik su sąlyga, kad pagalbos gavėjas vėliau sudarys įpareigojantį susitarimą įgyvendinti konkretų laivų statybos, remonto arba techninio pertvarkymo projektą arba procesą, kuriam prašoma suteikti inovacijų pagalbą. Mokėjimai gali būti atlikti tik pasirašius atitinkamą (-as) sutartį (-is). Jeigu sutartis panaikinama arba projektą nustojama vykdyti, visa išmokėta pagalba turi būti susigrąžinta su palūkanomis, skaičiuojamomis nuo pagalbos išmokėjimo dienos. Taip pat, jeigu projektas neužbaigiamas, pagalba, nepanaudota tinkamoms su inovacijomis susijusioms sąnaudoms finansuoti, turi būti susigrąžinta su palūkanomis. Palūkanų norma turi būti bent jau atitikti Komisijos patvirtintas orientacines normas.

3.3. **Eksporto kreditai**

31. Pagalba laivų statybai valstybės remiamomis kreditavimo priemonėmis, suteiktomis nacionaliniams ir nenacionaliniams laivų savininkams arba laivų statybos arba laivų techninio pertvarkymo trečiosioms šalims, gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka, jeigu ji atitinka 1998 m. EBPO susitarimo dėl rekomendacijų oficialiai remiamiems eksporto kreditams ir jo Sektorinio susitarimo dėl eksporto kreditų laivams sąlygas arba bet kurias kitas tokiame susitarime ar susitarimą pakeičiančiame dokumente nustatytas paskesnes sąlygas.

4. **KONTROLĖ IR ATASKAITŲ TEIKIMAS**

32. 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamente (EB) Nr. 659/1999, nustatančiame išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles [1], ir 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinančiame Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles [2], reikalaujama, kad valstybės narės pateiktų Komisijai metines ataskaitas apie visas esamas pagalbos schemas. Pagal šią sistemą priimdama sprendimą dėl bet kokios didelėms įmonėms pagal patvirtintą schemą suteiktos inovacijų pagalbos, Komisija gali prašyti valstybių narių pateikti ataskaitą, kaip buvo įvykdytas skatinamojo poveikio reikalavimas didelėms įmonėms suteiktos pagalbos atveju, visų pirma naudojant 3.2.4 punkte minėtus kriterijus.

5. **SUMAVIMAS**

33. Šioje sistemoje nustatytos viršutinės pagalbos ribos taikomos nepriklausomai nuo to, ar aptariama pagalba visiškai arba iš dalies finansuojama iš valstybės išteklių ar iš Sąjungos išteklių. Pagal šią sistemą suteikta pagalba negali būti teikiama kartu su kitomis valstybės pagalbos priemonėmis, kaip apibrėžta Sutarties 107 straipsnio 1 dalyje, arba su kitomis Sąjungos finansavimo priemonėmis, jei šią pagalbą susumavus pagalbos intensyvumas yra didesnis, nei nustatyta šioje sistemoje.

34. Jeigu pagalba teikiama skirtingais tikslais, bet toms pačioms tinkančioms finansuoti sąnaudoms, taikoma palankiausia viršutinė pagalbos riba.

6. **ŠIOS SISTEMOS TAIKYMAS**

35. Komisija šioje sistemoje pateiktus principus taikys nuo 2012 m. sausio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d. Komisija tuos principus taikys visoms pagalbos priemonėms, apie kurias pranešta, ir dėl kurių ji raginama priimti sprendimą po 2011 m. gruodžio 31 d., net jeigu apie projektus buvo pranešta iki tos datos.

36. Laikydamasi Komisijos pranešimo dėl taisyklių, taikomų vertinant neteisėtą valstybės pagalbą, nustatymo [3] Komisija šioje sistemoje išdėstytus principus taikys po 2011 m. gruodžio 31 d. suteiktai pagalbai, apie kurią nepranešta.

---

[1] OL L 83, 1999 3 27, p. 1.

[2] OL L 140, 2004 4 30, p. 1.

[3] OL C 119, 2002 5 22, p. 22.

PRIEDAS

Tinkamos finansuoti sąnaudos teikiant laivų statybai skirtą inovacijų pagalbą

1. NAUJA LAIVŲ KATEGORIJA

Tinkamos finansuoti šios naujos laivų kategorijos, kuriai galima teikti inovacijų pagalbą, statybos sąnaudos:

a) koncepcijos kūrimo sąnaudos;

b) koncepcinio projektavimo sąnaudos;

c) funkcinio projektavimo sąnaudos;

d) detaliojo projektavimo sąnaudos;

e) tyrimų, bandymų, maketų sąnaudos ir panašios su laivo kūrimu ir projektavimu susijusios sąnaudos;

f) projekto įgyvendinimo planavimo sąnaudos;

g) produkto tyrimų ir bandymų sąnaudos;

h) papildomo darbo ir pridėtinės sąnaudos, susijusios su nauja laivų kategorija (patirties kreivė);

Taikant a – g punktus, tinkamomis finansuoti nelaikomos sąnaudos, susijusios su standartiniu inžineriniu projektu, atitinkančiu senesnės laivų kategorijos projektą;

Taikant g punktą, papildomos gamybos sąnaudos būtinoms technologinėms inovacijoms pagrįsti gali būti laikomos tinkamomis finansuoti tik mažiausia būtina suma. Dėl techninių sunkumų, kurie siejami su prototipo konstravimu, pirmojo laivo gamybos sąnaudos parastai yra didesnės, nei vėlesnių tos pačios serijos laivų gamybos sąnaudos. Papildomos gamybos sąnaudos apibrėžiamos kaip darbo sąnaudų ir susijusių papildomų sąnaudų, patiriamų gaminant pirmąjį naujos laivų kategorijos laivą, ir paskesnių tos pačios serijos laivų gamybos sąnaudų skirtumas. Darbo sąnaudos apima atlyginimą ir socialines sąnaudas.

Atitinkamai išskirtiniais ir tinkamai pagrįstais atvejais ne daugiau kaip 10 % gamybos sąnaudų, susijusių su naujos laivų kategorijos laivų statyba, gali būti laikomos tinkamomis finansuoti, jeigu tos sąnaudos būtinos techninio pobūdžio inovacijai pagrįsti. Atvejis laikomas tinkamai pagrįstu, jeigu apskaičiuota, kad papildomos gamybos sąnaudos viršys 3 % paskesnių tos pačios serijos laivų gamybos sąnaudų.

2. NAUJOS LAIVO DALYS AR SISTEMOS

Naujų dalių arba sistemų, kurioms galima teikti inovacijų pagalbą, tinkamomis finansuoti sąnaudomis laikomos tik šios su inovacijomis susijusios sąnaudos:

a) projektavimo ir vystymo sąnaudos;

b) inovacijų dalies bandymų, maketų sąnaudos;

c) medžiagų ir įrangos sąnaudos;

d) išskirtiniais atvejais, naujų dalių ar sistemų, kurios reikalingos inovacijoms pagrįsti, konstravimo ir montavimo sąnaudos, jei jos sudaro mažiausią būtiną sumą.

3. NAUJI PROCESAI

Naujų procesų, kuriems galima teikti inovacijų pagalbą, tinkamomis finansuoti sąnaudomis laikomos tik šios su inovacijų procesu susijusios sąnaudos:

a) projektavimo ir vystymo sąnaudos;

b) medžiagų ir įrangos sąnaudos;

c) jei taikytina, naujų procesų bandymo sąnaudos;

d) galimybių studijų, atliktų ne anksčiau kaip 12 mėn. iki pateikiant paraišką gauti pagalbą, sąnaudos.